

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

ГАЛУДЗИНА-ГОРОБЕЦЬ ВІКТОРІЯ ІГОРІВНА

УДК 7.05:687.016”19/20”Г168

**ІСТОРИЗМ У ДИЗАЙНІ ОДЯГУ
ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.:
ГЕНЕЗА, ДИНАМІКА, СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ**

17.00.07 – дизайн

**Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата мистецтвознавства**

Київ – 2019

Дисертацією є кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Роботу виконано у Київському національному університеті культури і мистецтв, Міністерство культури України.

Науковий керівник: кандидат технічних наук, доцент
Білякович Ліана Миколаївна,
Київський національний університет
культури і мистецтв, доцент кафедри дизайну і
технологій

Офіційні опоненти: доктор мистецтвознавства, доцент
Кротова Тетяна Федорівна,
Київський національний університет
технологій та дизайну, професор кафедри
художнього моделювання костюма

кандидат філософських наук
Дерман Лілія Миколаївна,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова, старший викладач
кафедри дизайну та реклами

Захист відбудеться 27 червня 2019 року о 16.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.807.03 у Київському національному університеті культури і мистецтв за адресою: 01601, м. Київ, вул. Є. Коновальця, 36, ауд. 209.

Із дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Київського національного університету культури і мистецтв за адресою: 01601, м. Київ, вул. Є. Коновальця, 36.

Автореферат розіслано 27 травня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.В.Оборська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Дизайн одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст. є динамічною складноорганізованою системою, розвиток якої зумовлюється як соціокультурними чинниками, так й іманентними закономірностями дизайнерської творчості, зокрема зверненням до історичних джерел.

У контексті загальної динаміки моди і дизайну одягу актуалізована і творчо переосмислена культурна спадщина, передусім, історичні художні стилі і сучасні їм костюми, постає механізмом інновації через традицію й слугує віднайденню нових дизайнерських парадигм. В окремі періоди, зокрема у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст., наскрізна в дизайні одягу тенденція ретроспекції художніх стилів набуває домінантного значення на рівні стилетворення, формотворення, конструктивних і декоративних рішень і трансформується у цілісне явище – *дизайн-історизм*.

Характерними ознаками останнього, що відрізняють його від «ретроспективних стильових домінант» (до прикладу, доби Відродження і ХVІІ ст.) і спорадичних «історичних стильових ретроспекцій», слід визнати: множинність історично-художніх інспірацій, утвердження рівноправності історичних художніх стилів як зразків для наслідування, свободу творчої індивідуальності в актуалізації історичного матеріалу, консолідацію «історизуючих» пошуків у напрям зі стильовими ознаками, позначений відрефлексованістю на рівні професійної свідомості історичної установки творчості, активним зверненням до історичного костюма й продукуванням нових художніх рішень на ґрунті наявного досвіду осмислення історичних джерел.

З означених позицій специфічними рисами «постмодерністського еkleктичного історизму» – з 1980-х рр. до сьогодення – є широта актуалізації історичного матеріалу, його іронічна або пародійна інтерпретація, вільна гра культурними кодами, еkleктичне поєднання різночасових стильових форм.

Проявом впливу на дизайн одягу останнього десятиліття світоглядних та естетичних засад *постмодернізму* вважаємо перехід від пародійної інтерпретації історичних художніх стилів і костюмів до більш цілісної, заснованої на єдності форми і змісту творчої актуалізації історичних стильових форм.

Оскільки в останні десятиліття історизм утвердився як один із найпотужніших і найбільш естетично виразних векторів розвитку дизайну одягу, парадоксальним видається те, що в існуючих наукових студіях він не дістав вичерпного висвітлення, розглядався лише в окремих аспектах чи проявах. Однак комплексного дослідження історизму у дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст. упродовж усього періоду розбудови незалежності в Україні помітно бракує. Отже, актуальність дисертації спричинена гострою потребою заповнити лакуни в осмисленні означеної проблеми, адже звернення до історичних художніх стилів і костюмів набуло нині виразного громадянського звучання, синергізувало національний та

історичний досвід й увиразнило самотність вітчизняного дизайну у світовому fashion-просторі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано на кафедрі технологій і дизайну Київського національного університету культури і мистецтв відповідно до теми наукових досліджень КНУКіМ «Мистецтво як предмет комплексного дослідження: теорія, історія, практика» (номер державної реєстрації 0118U100122).

Мета дослідження – розкрити генезу, динаміку і стильові особливості історизму як цілісного, стадіально своєрідного явища в дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

– проаналізувати стан наукової розробки проблеми, охарактеризувати джерельну базу і методологію дослідження;

– конкретизувати понятійні компоненти дисертації та концептуальні засади вивчення історизму у вузькому і широкому розумінні, в аспекті внутрішньої структури та функцій у культурі і дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;

– висвітлити соціокультурні, ціннісно-світоглядні, естетичні та власне дизайнерські передумови і шляхи становлення історизму у дизайні одягу 1950-х – 1970-х рр.;

– охарактеризувати образно-стильові особливості і тенденції розвитку історизму в творчості провідних світових дизайнерів і Будинків Мод 1950-х – 1970-х рр.;

– на матеріалі аналізу якнайширшого кола візуальних матеріалів, за критеріями вибору джерел творчості, методів проектування, відображення історичних інспірацій на тих чи інших рівнях структурної організації костюма, розкрити образно-стильові особливості «постмодерністського еклектичного історизму» 1980–2000-х рр.;

– з'ясувати актуальні тенденції еволюції історизму у творчості сучасних провідних світових дизайнерів і творчо-пошукових стратегіях Будинків Мод;

– виявити вплив на історизм у сучасному дизайні одягу світоглядних, аксіологічних та естетичних засад постмодернізму;

– дослідити синергію історичного і національного векторів стилетворення в українському дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Об'єкт дослідження – дизайн одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Предмет дослідження – історизм у дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст. в аспекті генези, динаміки та стильових особливостей.

Хронологічні межі дослідження окреслено другою половиною ХХ – початком ХХІ ст. – періодом становлення і набуття образно-стильової визначеності «постмодерністським еклектичним історизмом» як стадіально своєрідним різновидом дизайн-історизму та одним із провідних ретроспективних напрямів у сучасному дизайні одягу.

Географічні межі дослідження охоплюють основні світові осередки дизайну одягу у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Методологічну основу дисертації становлять принципи історизму і системності, що зумовлює застосування загальнонаукових та спеціальних підходів і методів.

Так, у висвітленні соціокультурних детермінант історизму у дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст. задіяно принципи *системно-синергетичного підходу*. У визначенні стадіальної специфіки історизму в аналізованій період і виокремленні його етапів застосовано *порівняльно-історичний метод*. Натомість *історико-біографічний* аналіз дозволив охарактеризувати творчість провідних дизайнерів. З метою систематизації історично інспірованих моделей і колекцій у дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст. було використано *аналітико-типологічний* метод. У формалізації і графічній візуалізації результатів дослідження застосовано *графічні методи аналізу даних*. Виявлення образно-стильової специфіки історизму у дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст. забезпечує *мистецтвознавчий аналіз* колекцій та окремих дизайн-зразків.

Наукова новизна одержаних результатів. У запропонованому дослідженні вперше у вітчизняному мистецтвознавстві на основі широкого кола артефактів охарактеризовано соціокультурні детермінанти, генезу, еволюцію та образно-стильові особливості історизму у дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Основні положення дисертації, що містять елементи наукової новизни, полягають в тому, що:

Уперше:

– здійснено наукову концептуалізацію історизму як наряду зі стильовими ознаками в дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;

– обґрунтовано дефініції дизайн-історизму у вузькому і широкому розумінні;

– виявлено соціокультурні, ціннісно-світоглядні, естетичні, власне дизайнерські передумови розвитку історизму в дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;

– запропоновано науково аргументовану періодизацію еволюції історизму у дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;

– охарактеризовано образно-стильові особливості і тенденції розвитку історизму в творчості провідних світових дизайнерів і Будинків Мод 1950-х – 1970-х рр.;

– розкрито образно-стильову специфіку «еклектичного постмодерністського історизму» 1980–2000-х рр.;

– охарактеризовано актуальні тенденції еволюції історизму у творчості сучасних провідних світових дизайнерів і творчо-пошукових стратегіях Будинків Мод;

– обґрунтовано синергію історичного і національного векторів стилетворення в українському дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;

– досліджено трансформацію історизму в парадигмі постмодернізму та встановлено співіснування у дизайні одягу початку ХХІ ст. постмодерністських історично інспірованих дизайнерських рішень;

Удосконалено:

– історіографічний аналіз наукових праць, в яких тією чи іншою мірою висвітлено проблематику історизму у дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст., та виокремлено досі не досліджені аспекти питання;

Набув подальшого розвитку:

– аналіз колекцій провідних дизайнерів другої половини ХХ – початку ХХІ ст., в яких відображено звернення до історичних художніх стилів, історичного костюма і позбавлених стильової визначеності історичних джерел.

Теоретичне значення дослідження зумовлене тим, що воно створює цілісне, науково аргументоване уявлення про історизм у дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Практичне значення дисертації полягає у тому, що зібрані матеріали, їхній аналіз і теоретичне узагальнення, висновки і результати дослідження можуть бути використані у подальшому вивченні історизму у дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.; у підготовці методичних розробок, посібників і хрестоматій з історії та теорії дизайну одягу; у розробці лекцій, практичних і семінарських занять у межах навчальних курсів «Історія дизайну», «Формотворення», «Моделювання форми костюма», «Розробка авторського проекту», «Дизайн матеріалів та аксесуарів», «Дизайн-проекування». Фактологічний матеріал і теоретичні положення дисертації стануть в нагоді у популяризації творчості дизайнерів і підготовці тематичних репрезентацій їхньої творчості.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійним науковим дослідженням. Особистий внесок здобувача полягає у комплексному аналізі історизму в дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Наукові положення, узагальнення й висновки дослідження належать авторові роботи. Всі наукові публікації з теми дисертації є одноосібними.

Апробація результатів дослідження. Положення та висновки дисертації обговорювались на засіданнях кафедри дизайну і технологій Київського національного університету культури і мистецтв. Результати дослідження здійснювалися на наукових конференціях: Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку» (Переяслав-Хмельницький, 20 вересня 2018 року), (опубліковано тези); XXXIX Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» (Переяслав-Хмельницький, 28 вересня 2018 року), (опубліковано тези); Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» (Переяслав-Хмельницький, 26 жовтня 2018 року), (опубліковано тези); Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» (31 січня 2019 року), (опубліковано тези); Міжнародна наукова конференція «Шості Платонівські читання» (Київ, 2019),

(опубліковано тези); Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» (Переяслав-Хмельницький, 27 квітня 2019 року), (опубліковано тези).

Публікації. Основні положення дисертації і результати дослідження викладено в 11 одноосібних публікаціях: 5 видані у наукових фахових періодичних виданнях України, 3 з яких – у виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз, 6 – у збірках матеріалів наукових конференцій.

Структура та обсяг дисертації зумовлені метою дослідження та логікою викладення одержаних результатів. Робота складається зі вступу, трьох розділів (поділених на підрозділи), висновків, списку використаних джерел (552 найменування), глосарію та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 242 сторінок, з яких 192 – основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми й порушеної проблематики, окреслено ступінь дослідження теми в науково-критичній літературі, визначено матеріал, об'єкт і предмет дослідження, мету, завдання, аргументовано методологічні засади дослідження, сформульовано наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації, подано відомості про апробацію й публікації результатів дослідження, його структуру.

У **Розділі 1 «Історизм у дизайні одягу як предмет наукового дослідження»** охарактеризовано стан наукової розробки проблеми, джерельну базу, методологію, концептуальне підґрунтя і понятійні компоненти дисертації.

У **підрозділі 1.1. «Історіографія проблеми дослідження»** встановлено міру вивченості історизму в дизайні одягу і систематизовано набутки філософсько-естетичного, культурологічного та мистецтвознавчого дискурсів, що слугують концептуальним підґрунтям дослідження. Зокрема, на основі узагальнення широкого кола наукових джерел продемонстровано значущість в осмисленні дизайн-історизму другої половини ХХ – початку ХХІ ст. праць, присвячених естетиці постмодернізму та впливу її принципів на дизайнерську творчість (О. Лагоди, К. Леонової, Н. Маньковської, М. Мельника, Ю. Наседкіної та ін.). Підкреслено, що окремі теоретичні аспекти історизму висвітлено у зв'язку з аналізом ретроспективних спрямувань у моді та дизайні одягу (Л. Білякович, А. Демшина). Вказано на умотивованість розгляду звернень до історичних джерел як наскрізної тенденції в історії костюма (Е. Чиколіні), каталізатора модних інновацій і складника динаміки моди (Л. Білякович, С. Бушуєва, О. Гофман). Узагальнено положення наукових студій творчого осмислення художніх стилів і костюмів тих чи інших культурних епох у сучасному дизайні одягу (О. Воронцова). Зауважено, що окремі прояви історизму проаналізовано в контексті розгляду творчості провідних дизайнерів і творчо-пошукових стратегій Будинків Мод (С. Бушуєва, Ш. Зеллінг, Д. Єрмілова, М. Кир'янов). Обґрунтовано висновок, що історизм у дизайні

одягу не одержав комплексного наукового висвітлення і потребує подальших досліджень.

У підрозділі 1.2. «Джерельна база і методи дослідження» охарактеризовано джерельну базу дисертації, утворену вербальними і візуальними матеріалами, розподіленими на кілька груп (наукові праці та енциклопедично-довідкові ілюстровані видання з історії костюма; зразки історичного костюма, вивчені у процесі натурних обстежень світових музейних колекцій /Musée de la Mode et du Textile, Musée de la Mode et du Costume de la Ville de Paris, Музею Вікторії та Альберта, Музею моди в Бате, Музею моди і костюма в палаці Морандо; Інституту костюма Метрополітен-музею в Нью-Йорку та ін./; твори образотворчого мистецтва різних історичних епох і літературні твори, що містять зображення та описи історичних костюмів; fashion-журнали та їхні вітчизняні аналоги /«Cosmopolitan», «Dazed & Confused UK», «L'Express Styles», «Elle», «Glamour», «Harper's Bazaar», «International Textiles», «Interview Magazine», «Jalouse France», «L'Officiel», «Love Magazine», «Marie Claire», «Numero Magazine», «The Business of Fashion», «Vogue», «Ukrainian fashion week», «Индустрия моды» тощо/; інтернет-ресурси /веб-сайти кутюрє, покази моди, світлини з показів французьких, італійських, британських, українських дизайнерів тощо).

Обґрунтовано, що завдяки документальній точності, хронологічній і територіальній повноті задіяні матеріали вповні відображають проблематику дисертації; дозволяють реконструювати увесь комплекс інспірацій історизму у дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.; виявляють його внутрішню диференціацію та еволюцію в досліджуваній період; репрезентують особливості авторських історичних концепцій провідних дизайнерів; забезпечують об'єктивність, достовірність та аргументованість висновків дослідження. Наголошено, що значну частину документальних і візуальних джерел систематизовано і введено до наукового обігу вперше.

Умотивовано відповідність меті і завданням дисертації задіяних в ній загальнонаукових і спеціальних підходів та методів: системно-синергетичного, порівняльно-історичного, семіотичного, культурно-історичної реконструкції, історико-біографічного, аналітико-типологічного, мистецтвознавчого, стилістичного, операціоналізації понять, етимологічного аналізу.

У підрозділі 1.3. «Понятійно-термінологічний апарат і концептуальні засади дослідження» конкретизовано концептуальне підґрунтя дисертації та дефініції основних понять.

Визначено відмінності дизайн-історизму від «ретроспективних стильових доміант» та «історичних стильових ретроспекцій». Диференційовано історизм у дизайні одягу у вузькому (творче переосмислення історичних художніх стилів минулого і відповідного їм костюма) і широкому розумінні (звернення до позбавлених чітких стильових ознак історичних джерел). Розкрито специфіку «постмодерністського еkleктичного історизму», заснованого на еkleктичному комбінуванні історичного матеріалу, вільній грі культурними кодами, іронічній чи пародійній інтерпретації традицій. Проаналізовано вплив на еволюцію дизайн-історизму світоглядних та естетичних принципів постмодернізму.

Систематизовано основні типи історичних джерел і методи їх опрацювання. Вказано на відображення в дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст. історичних інспірацій на рівні форми, силуету, конструкції, пластики, фактури, декору, колористичного вирішення костюма.

У Розділі 2 «Становлення історизму в дизайні одягу 1950-х -1970-х рр.: генеза і трансформація» розглянуто передумови становлення та еволюції дизайн-історизму в окреслений період; проаналізовано і систематизовано його прояви в творчості провідних дизайнерів і творчо-пошукових стратегіях Будинків Мод; визначено специфіку розвитку історизму в творчості українських дизайнерів другої половини ХХ ст.

У підрозділі 2.1. «Соціокультурні, естетичні і художньо-проектні передумови поширення історизму в дизайнерських практиках 1950-х–1970-х рр.» доведено, що розвиток історичних ретроспекцій в перші повоєнні десятиліття зумовлювався актуалізацією компенсаторної функції художньо-проектної творчості і соціопсихологічними чинниками: ностальгією за минулим, прагненням свята, вишуканості, розкоші, намаганням віднайти в історії костюма засоби естетизації повсякденного життя. Проаналізовано вплив на звернення до історичного костюма рококо і неорококо та становлення стилю New Look культу сім'ї і сформованого у 1950-х рр. нового ідеалу жінки.

Підкреслено детермінованість інтересу дизайнерів (передусім, Cristobal Balenciaga) до античності, середньовіччя, Ренесансу, XVII – XIX ст. спроможністю дизайн-історизму слугувати віднайденню інновацій через традицію. Аргументовано, що ретроспекціям «великих» художніх стилів сприяла іманентна європейській культурі як різновиду складноорганізованих систем здатність до самозбереження й підтримання елітарних традицій «старої Європи».

Доведено, що передумовою урізноманітнення інтерпретацій історичних джерел у другій половині 1960-х – на початку 1970-х рр. стали диференціація ціннісно-світоглядних установок, норм, естетичних, художніх, модних пріоритетів, очікувань споживачів та утвердження полістилізму в моді і дизайні одягу. Висловлено міркування, що художньо-проектними чинниками звернень до минулого стали активні дизайнерські інновації, формування футуристичного спрямування й зумовлена цим необхідність актуалізації інтегративного потенціалу традицій. Підкреслено, що на початку 1970-х рр. істотний вплив на поширення дизайн-історизму здійснила художня практика раннього постмодернізму.

У підрозділі 2.2. «Образно-стильова специфіка та тенденції розвитку історизму в творчості провідних світових дизайнерів і Будинків Мод 1950-х – 1970-х рр.» виокремлено і детально охарактеризовано два основні спрямування історизму в дизайні одягу 1950-х – першої половини 1960-х рр.: творче осмислення костюма рококо і неорококо в стилі New Look та дизайнерські інтерпретації історичних художніх стилів і костюмів античності, середньовіччя, Ренесансу, рококо, ампіру в їх підпорядкуванні цілісному стилістичному рішенню та авторським концепціям форми.

Встановлено, що особливостями колекцій, створених у річищі New Look (Christian Dior, Jacques Fath, Pierre Balmain, Hubert de Givenchy та ін.), є асоціативність, ненав'язливе відсилання до історичних зразків, відтворення

форм і силуетів костюмів рококо і неорококо у нових матеріалах і в адаптації до сучасного сприйняття, контрасти об'ємів, вигнутих і прямих ліній, ліній і об'ємів, фактурні і колірні ефекти, асоційовані з історичним вбранням.

З'ясовано, що відзнаками другого зі спрямувань, насамперед, творчості Cristobal Balenciaga, є тонка стилізація історичних форм, асоціативне відтворення семантосфери історичного костюма, сприйняття культур минулого крізь призму творів скульптури і живопису, стилістична вивершеність, використання формотворчих можливостей матеріалів і контрастів фактур.

Виокремлено три групи історично інспірованих творів Cristobal Balenciaga: 1) моделі, образно-стилістичне і формально-конструктивне рішення яких зумовлено переосмисленням історичних художніх стилів і сучасного їм костюма, почасти сприйнятих крізь призму скульптури і живопису; 2) моделі, засновані на відображенні у парадигмі дизайну одягу 1950–1960-х рр. семантосфери католицизму та історичного вбрання єпископів, вікаріїв, черниць; 3) моделі, створені на основі костюма тореадора, сукні для фламенко тощо, що належать дизайн-історизму в широкому розумінні.

Обґрунтовано твердження, що творча інтерпретація костюма рококо і неорококо в стилі «New Look» і послідовне переосмислення художніх стилів античності, середньовіччя, Ренесансу, XVII – XIX ст. завершили заснований на діалогічному ставленні до культурної спадщини та збереженні стилістичної цілісності дизайнерських рішень період у розвитку дизайн-історизму другої половини XX ст. Наголошено на домінуванні стилізації, гіперболізації, асоціації з-поміж застосованих представниками обох напрямів методів опрацювання історичних джерел.

Продемонстровано, що основною тенденцією еволюції історизму в дизайні одягу кінця 1960-х – 1970-х рр. стала інтеграція постмодерністських принципів пародіювання традицій, іронічного цитування історичних джерел, гри культурними кодами, еkleктичного поєднання історичних форм (Yves Saint-Laurent, Kenzo, Karl Lagerfeld та ін.)

У підрозділі 2.3. «Тема історизму у пошукових стратегіях українських Будинків моделей одягу та доробку вітчизняних дизайнерів другої половини XX ст.» на значному джерельному матеріалі, переважну частину якого введено до наукового обігу вперше, встановлено, що у вітчизняному дизайні одягу другої половини XX ст. історизм одержав розвиток переважно у формі «історичної етніки». Доведено, що звернення до історичної теми відбувалось з кінця 1960-х рр. переважно в межах київської школи дизайну одягу та у виставковому репрезентативному костюмі.

З'ясовано, що основними джерелами дизайнерських розробок стали історичні костюми та орнаментика Трипілля, Скіфії, Київської Русі, козацького бароко; традиційні народні строї різних регіонів України; мотиви архітектури, монументального і декоративно-ужиткового мистецтва, фольклору, легенд. На матеріалі творчого доробку Лідії Авдєєвої, Галини Забашти, Людмили Семикіної доведено, що образно-пластичними особливостями колекцій українських дизайнерів є образно-змістова ємність, асоціативність, символічність; урочистість, декоративність, життєствердність, інтертекстуальність; узгодження історичного

матеріалу з сучасним сприйняттям. Виявлено, що основними творчими методами опрацювання історичних джерел в історично інспірованих колекціях 1960 – початку 1990-х рр. слугували стилізація, інтерпретація, асоціація, меншою мірою – цитування. Проаналізовано значно менш частотні в аналізованій період звернення до традиційного костюма та артефактів інших культур (Г. Забашта, Тамара Бачуро).

У **Розділі 3 «Постмодерністський еклектичний історизм 1980-х – 2010-х рр.»** охарактеризовано основні спрямування розвитку історизму в дизайні одягу, зумовлені естетичними принципами постмодернізму, та визначено образно-стилістичні особливості колекцій провідних світових дизайнерів 1980-х – 2000-х рр.; розкрито актуальні тенденції еволюції історизму у творчості сучасних зарубіжних дизайнерів і творчо-пошукових стратегіях Будинків Мод; висвітлено вплив на історизм у сучасному дизайні одягу світоглядних та естетичних засад постмодернізму.

У **підрозділі 3.1. «Провідні спрямування та образно-стилістичні особливості «еклектичного постмодерністського історизму» у дизайні одягу 1980-х – 2000-х рр.»** з'ясовано, що наслідками інтеграції в дизайн одягу постмодерністських естетичних принципів стали граничне розширення кола історичних джерел, іронічне цитування і пародійна інтерпретація традицій, гра художніми кодами, еклектичне поєднання елементів костюмів різних епох в одній колекції чи моделі, синтез або ж контрастне зіставлення історичних, ретро та етномотивів, елементів історичного костюма, гостро актуальних і класичних форм, відкритість колекцій до множинних інтерпретацій, трансформація модного показу у «модну виставу», нівеляція кордонів між простором подіуму і простором глядача, застосування поряд з традиційними методами дизайну одягу деконструкції, інверсії тощо.

На матеріалі поглибленого аналізу доробку провідних світових дизайнерів встановлено, що основними напрямками «постмодерністського еклектичного історизму» у дизайні одягу 1980–2000-х рр. стали: 1) необароко, репрезентоване, насамперед, творчістю Christian Lacroix, Gianni Versace, John Galliano; 2) полістилістичне осмислення історичних художніх стилів і костюмів різних епох, що продовжило шукання Cristobal Balenciaga та інтегрувало необарокову стилістику як один із складників (Yves Saint-Laurent, Vivienne Westwood, Jean-Paul Gaultier, Claude Montana, Gianfranco Ferre, Alexander McQueen, Ann Demeulemeester та ін.).

Виявлено і систематизовано домінантні історичні мотиви та елементи історичних костюмів в колекціях 1980–2000-х рр.

Охарактеризовано образно-стилістичні особливості «авторських історичних концепцій» провідних світових дизайнерів та виявлено специфіку інтеграції принципів постмодернізму в кожну із них.

У **підрозділі 3.2 «Актуальні тенденції еволюції історизму у творчості сучасних провідних світових дизайнерів і творчо-пошукових стратегіях Будинків Мод»** на матеріалі узагальнення матеріалу колекцій 2010–2019-го рр. з'ясовано, що характерною рисою дизайн-історизму останнього десятиліття є співіснування модерністських і постмодерністських інтерпретацій історичних

джерел (Jean-Paul Gaultier, Dolce&Gabbana, Valentino та ін.). Встановлено, що наслідком впливу світоглядних та естетичних принципів постмодернізму на дизайн одягу стало більш цілісне, позбавлене постмодерністської іронії, осмислення історичних художніх стилів і сучасних їм костюмів.

У підрозділі 3.3 «Синергія історичного і національного векторів стилетворення у сучасному українському дизайні одягу» аргументовано, що особливістю вітчизняної версії дизайн-історизму кінця 1990-х – 2019-го рр. є співіснування «історичної етніки» і постмодерністських дизайнерських форм. Доведено домінування у творчості українських дизайнерів неobarокової стилістики, обумовленої особливостями національного стилевідчуття і neobarоковим мегатрендом останніх десятиліть.

Охарактеризовано особливості «авторських історичних концепцій» провідних українських майстрів (Р. Богуцької, О. Теліженко, Л. Пустовіт, В. Краснової, І. Каравай, О. Даць, М. і Р. Костельних, О. Гапчука, О. Ворожбит і Т. Земскової, С. Тегін, А. Тана, С. Єрмакова, В. Анісімова). Встановлено, що основними історичними джерелами їх творчості є художні стилі і костюми XVIII – XIX ст.

Наголошено, що образно-пластичні рішення вітчизняних дизайнерів характеризує асоціативність, експресія, живописність, декоративність, художньо вмотивована атектонічність, контрастність силуетів і форм, увага до пластичних і світлотіньових ефектів, драпірувань, орнаментального оздоблення і контрастів фактур, підпорядкування конструкції і технологій виготовлення костюма його художньо-декоративному оформленню, поєднання історизму з класичними та актуальними формами.

Акцентовано на розвитку у вітчизняному дизайні одягу кінця 1990-х – 2019-го рр. історизму у його широкому розумінні, заснованого на зверненні до костюмів традиційних і східних культур (Л. Пустовіт, В. Анісімов, В. Гресь, С. Тегін, О. Залевський та ін.).

ВИСНОВКИ

Дослідження історизму в дизайні одягу другої половини XX – початку XXI ст. в аспекті генези, динаміки і стильових особливостей дозволяє зробити такі висновки:

1. Аналіз і систематизація наукової літератури з теми дисертації засвідчує, що історизм у дизайні одягу другої половини XX – початку XXI ст. не одержав вичерпного висвітлення, а певні аспекти проблеми окреслено в естетиці, культурології, мистецтвознавстві, теорії та історії дизайну одягу.

Зокрема, формуванню концептуальних засад дисертації сприяли вивчення впливу естетики постмодернізму на звернення дизайнерів до історичних джерел (О. Лагода, К. Леонова, М. Мельник, Ю. Наседкіна); класифікація історичних джерел дизайнерської творчості (Т. Бердник, Т. Неклюдова, Т. Кротова, О. Москвин, О. Тканко); дослідження інтерпретацій художніх стилів і костюмів окремих історичних епох у сучасному дизайні одягу (О. Воронцова); аналіз історичних мотивів у творчості провідних дизайнерів

(С. Бушуєва, Ш. Зеллінг, Д. Єрмілова, М. Кир'янов), зокрема у вітчизняному fashion-просторі (М. Костельна, З. Тканко, О. Тканко). Теоретико-методологічної значущості у концептуалізації дизайн-історизму набуло осмислення звернень до історичних джерел як наскрізної тенденції в історії костюма (Е. Чиколіні), каталізатора модних інновацій і необхідного складника динаміки моди (Л. Білякович, С. Бушуєва, О. Гофман). Водночас неповнотою і суперечливістю суджень позначені дефініції історизму в дизайні одягу й характеристики відповідних феноменів дизайнерської творчості. Подальшого наукового вивчення потребують еволюція історизму в дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст. та його прояви у творчості українських дизайнерів одягу.

2. На підставі узагальнення положень наукових праць та емпіричного матеріалу обґрунтовано дефініцію *історизму в дизайні одягу* як послідовного творчого опрацювання множинних художніх стилів минулого і сучасних їм костюмів (вузьке розуміння) або ж позбавлених стильової визначеності історичних джерел (широке розуміння) з метою вирішення актуальних художньо-проектних завдань.

Диференційовано поняття ретроспективних стильових домінант, історичних стильових ретроспекцій, історизму в дизайні одягу. Встановлено, що на відміну від ретроспективних стильових домінант, заснованих на актуалізації однієї з культурних традицій, та спорадичних історичних стильових ретроспекцій, для історизму в дизайні одягу характерні послідовне, систематичне звернення до множинних історичних джерел і визнання рівноцінності різноманітних художніх стилів як зразків для наслідування.

3. Обґрунтовано, що розвиток дизайн-історизму зумовлювався «запитами» з боку системи культури на актуалізацію властивих історичним ретроспекціям соціокультурних функцій (компенсаторної, інтеграційної, забезпечення трансляції культурно значущої інформації, інновації через традицію тощо) та іманентними закономірностями еволюції дизайну одягу.

Доведено, що розвиток історизму в дизайні одягу 1950-х рр. визначався, насамперед, соціопсихологічними чинниками, прагненням повернення після воєнного лихоліття до вишуканих одягових форм. Аргументовано, що соціокультурними і художньо-проектними передумовами розвитку дизайн-історизму 1960–1970-х рр. та його поєднання з етно, ретро, елементами костюмів молодіжних субкультур стали плюралізація ціннісно-світоглядних установок, стереотипів соціальної поведінки, естетичних пріоритетів, розвиток полістилізму в дизайні одягу. Висловлено міркування, що розвиток історизму в дизайні одягу 1960–1970-х рр. спонукала необхідність актуалізації інтеграційного потенціалу традиції в умовах дизайнерських інновацій і формування футуристичного спрямування. Підтверджено, що підґрунтям становлення у 1970-х рр. концепції «еклектичного дизайн-історизму» стали властиві естетиці постмодернізму іронічна інтерпретація традицій і вільна гра культурними кодами.

4. На основі аналізу творчості провідних світових дизайнерів встановлено, що основними напрямками актуалізації історичних джерел в дизайні одягу 1950–1970-х рр. стали: 1) творча інтерпретація форм, силуету,

конструкції, меншою мірою – декору історичного костюма рококо і неорококо у поєднанні з відродженням естетики Belle époque в стилі «New Look» (1950-ті – перша половина 1960-х рр.) (Christian Dior, Jacques Fath, Pierre Balmain, Hubert de Givenchy та ін.); 2) відображення в творчості одного дизайнера множинних історичних інспірацій – середньовіччя, Ренесансу, рококо, ампіру, узгоджене з актуальними модними тенденціями і підпорядковане авторській концепції форми (1950-ті – перша половина 1960-х рр.) (Cristobal Balenciaga); 3) інспіроване художньою практикою раннього постмодернізму іронічне, ігрове поєднання в одній колекції чи моделі елементів історичних костюмів різних епох, етно, ретро, гостро актуальних форм на засадах естетично умотивованих діалогу, синтезу чи контрасту-конфлікту (кінець 1960-х – 1970-ті рр.) (Yves Saint-Laurent, Kenzo, Karl Lagerfeld та ін.).

5. Аргументовано, що 1980–2000-ті рр. окреслюють самостійний етап розвитку дизайн-історизму, позначений послідовною інтеграцією у дизайнерську творчість принципів естетики постмодернізму.

На матеріалі колекцій провідних світових дизайнерів з'ясовано, що особливостями історизму в дизайні одягу 1980–2000-х рр. стали актуалізація досвіду усієї світової культури; іронічне цитування і пародійна інтерпретація традицій; гра художніми кодами, еkleктичне поєднання елементів костюмів різних епох в одній колекції чи моделі; інтертекстуальність; синтез або ж контрастне зіставлення історичних, ретро та етномотивів, елементів історичного костюма, гостро актуальних і класичних форм. До специфічних рис «постмодерністського еkleктичного історизму» 1980–2000-х рр. відносимо відкритість колекцій до множинних інтерпретацій, трансформацію модного показу у «модну виставу» та нівеляцію межі між простором подіуму і простором глядача.

З'ясовано, що основними напрямками «постмодерністського еkleктичного історизму» у дизайні одягу 1980–2000-х рр. стали: 1) необароко, репрезентоване, насамперед, творчістю Christian Lacroix і Gianni Versace; 2) полістилістичне осмислення історичних художніх стилів та костюмів різних епох, що продовжило шукання Cristobal Balenciaga та інтегрувало необарокову стилістику як один із складників.

На основі детального аналізу творчості провідних світових дизайнерів встановлено, що домінантними історичними мотивами у колекціях 1980–2000-х рр. стали інтерпретації жіночого костюма XVIII – XIX ст., передусім, спідниці з кринолінами чи фіжмами, спідниці-паньє, корсетного ліфу, стомака, трапецієподібного декольте, кунтуша robevolante і багаточислової спідниці robe à l'arolonnaise. Підтверджено інтерес дизайнерів до стилізації chemise часів Директорії і суконь стилю ампір. Доведено, що з-поміж елементів жіночого костюма XIX ст. увагу дизайнерів привертала рукав-gigot, трен і турнюр, що формують пластично виразний профільний силует.

Охарактеризовано менш частотні в історичних ретроспекціях 1980–2000-х рр. інтерпретації костюмів Стародавнього Єгипту; середньовічного жіночого костюма романського і готичного періодів (упелянд, котт, еннен); ренесансного костюма; жіночого іспанського костюма XVII ст. зі спідницею-вердугос;

бюргерського голландського костюма XVII ст.; жіночої сукні періоду бідермайєру з глибоким декольте з горизонтальними драперіями і плацаротонди; вікторіанського костюма з комірцем-стійкою.

Доведено, що провідного значення в ретроспекціях чоловічого історичного костюма 1980–2000-х рр. набули інтерпретації лицарських лат, середньовічних робу, упелянду та одягу «міпарті»; ренесансних сімари, джорне, джуббоне, колета, кальцоні, беретто; cravate, жюстокору, манжетів, жилета XVIII ст.; циліндра, фрака, сюртука, редингота XIX ст. Виявлено частотність звернень дизайнерів до військової уніформи, насамперед, гусарського доломана і наполеонівського бікорну. Проаналізовано динаміку актуалізації у творчості провідних дизайнерів форм кардинальської мантиї і чернечого вбрання. Продемонстровано, що історизм у його широкому розумінні репрезентовано дизайнерськими інтерпретаціями болєро тореадора і піратського костюма.

Аргументовано, що провідними спрямуваннями трансформації історичних елементів стали їх іронічна інтерпретація, довільне ігрове комбінування, еротизація, відтворення в незвичних матеріалах і фактурах.

Підкреслено, що притаманне постмодернізму ігрове начало зумовило звернення до ігрових форм культури – цирку, карнавалу, маскараду, театру та актуалізацію мотиву ляльки.

Виявлено, що домінантного значення у творчості сучасних дизайнерів набула барокова орнаментика, виконана в техніках золотого шитва, аплікації, відтворена у принтах тканин. Встановлено, що у низці колекцій простежується звернення до давньоєгипетського мотиву лотоса та давньогрецьких меандру і пальмет.

З'ясовано, що особливістю історизму в дизайні одягу 1980–2000-х рр. є урізноманітнення методів дизайнерської творчості, застосування поряд зі стилізацією, цитуванням, асоціативним осмисленням історичних джерел деконструкції, трансгресії, колажу, інверсії тощо.

6. Встановлено, що провідними чинниками розвитку історизму в дизайні одягу 2010–2019-го рр. є криза постмодернізму й зумовлений нею пошук нових естетичних і стильових парадигм. Аргументовано втрату «постмодерністським еклектичним історизмом» характеру новаційності, його стабілізацію у «нешодавню традицію» і тло формотворчих експериментів останніх років. Продемонстровано, що сучасні історично інспіровані дизайнерські пошуки характеризує чутливість до актуальних трендів, що динамізує усталену у попередній період постмодерністську систему прийомів і форм.

7. Аргументовано, що важливого значення в еволюції історизму у сучасному дизайні одягу набули дистанційоване переосмислення постмодерністського дизайнерського досвіду і початкова інтеграція естетичних установок постмодернізму, відображена у більш цілісному, заснованому на культурному діалозі, осягненні історичних художніх стилів і сучасних їм костюмів.

8. Доведено, що особливістю історизму у вітчизняному дизайні одягу є синергія історичного і національного векторів стилетворення, відображена в

розвитку «історичної етніки» та поєднанні елементів європейського костюма з бароковістю як домінантою національного стилевідчуття.

Продемонстровано, що в розвитку історизму в українському fashion-просторі виокремлюються два самостійні відтинки: 1960-х – початку 1990-х та 1990–2010-х рр.

На основі узагальнення унікальних матеріалів особистих архівів дизайнерів і періодичних спеціалізованих видань встановлено, що в українському дизайні одягу 1960-х – початку 1990-х рр. історична тема одержала обмежене і специфічне втілення, визначене особливостями соціокультурної системи «жорстко організованого типу» (Р. Мертон), інституціоналізацією художньо-проектного процесу переважно у Будинках моделей та орієнтацією на творче переосмислення традицій народного вбрання. Доведено, що звернення до історичної теми відбувалось, насамперед, у межах київської школи дизайну одягу та у виставковому репрезентативному костюмі.

Аргументовано, що визначальними історичними інспіраціями творчості українських дизайнерів 1960–1990-х рр. стали одяг та орнаментика Трипілля, Скіфії, Київської Русі; різноманітні прояви українського бароко; традиційні народні строї різних регіонів України; мотиви архітектури, монументального і декоративно-ужиткового мистецтва, фольклору, легенд. Основними творчими методами слугували стилізація, інтерпретація, асоціація, меншою мірою – цитування історичних джерел.

З'ясовано, що образно-пластичними особливостями «історичної етніки» в українському дизайні одягу другої половини ХХ ст. є змістова ємність, асоціативність, інтертекстуальність; символізм кольору; використання образують можливостей фактур тканин, частину з яких виконаних у відроджених старовинних техніках; увага до декоративного орнаментального оздоблення: вишивки, аплікації, рідше – батика; творча інтерпретація сакральних і космологічних символів; «дуальність візуальних кодів», узгодження актуалізованих форм історичного костюма з актуальними модними тенденціями та особливостями сучасного сприйняття.

Встановлено, що найбільш яскравим проявом історизму в українському дизайні одягу другої половини 1960 – початку 1990-х рр. є творчість Л. Авдєєвої, Г. Забашти, Л. Семикіної, Т. Бачуро.

Продемонстровано обмеженість ретроспекцій історичних художніх стилів і сучасного їм костюма у вітчизняному дизайні одягу радянського періоду й відсутність інспірацій естетики постмодернізму в колекціях 1980-х рр.

Доведено, що 1990-ті – початок 2000-х рр. в українському дизайні одягу стали часом розвитку «історичної етніки» та початкової інтеграції у творчість молодих дизайнерів постмодерністського досвіду.

Акцентовано на інтенсивному впливі на творчість українських дизайнерів 1990–2010-х рр. необарокової стилістики, зумовленому як особливостями національного стилевідчуття, так і тенденціями в світовому дизайні одягу. Виявлено поєднання історично-етнічних форм з елементами європейського і сучасного молодіжного костюмів у творчості ряду українських майстрів

(Р. Богуцької, О. Теліженко, Л. Пустовіт, В. Краснової, І. Каравай, О. Даць, М. і Р. Костельних).

З'ясовано, що засобами і методами образно-пластичної виразності в колекціях сучасних українських дизайнерів є живописність, увага до драпірувань, пластичних і світлотіньових ефектів, орнаментального оздоблення, контрастів форм, силуетів, фактур; фрагментація, цитування і нова контекстуалізація історичних етнічних форм; поєднання сучасних тканин і старовинних технік перебірного і килимового ткацтва; імітація народної вишивки у сучасних техніках, зокрема випалюванні на шкірі лазером тощо.

Продемонстровано, що дизайн-історизм у його вузькому розумінні, як творче переосмислення множинних історичних художніх стилів і сучасного їм костюма, в українському дизайні одягу 1990–2010-х рр. представлено, насамперед, інтерпретаціями європейського костюма XVIII і XIX ст., почасти – у поєднанні з етнічним декором і гостро актуальними формами.

Встановлено, що елементами історичного костюма, інтегрованими у колекції сучасних українських дизайнерів, є антична туніка (О. Даць); середньовічна, кельтська і романська орнаментика, геральдична символіка, елементи лицарських лат, вбрання трубадурів і менестрелів (О. Гапчук), середньовічні котт, туніка, блю, сюрко (О. Ворожбит і Т. Земскова, О. Даць), жіноча сукня готичного періоду (С. Тегін); корсетний ліф, спідниця на кринолінах, волани, рюші, турнюр і трен (І. Полякова, Д. Дорожкіна, Т. Островерхова і В. Завадський, О. Залевський, А. Гассе, А. Тан, С. Єрмаков, О. Даць), рукава-gigot, вікторіанські комірці-стійки, сюртук-«каррік» (А. Тан, С. Тегін), плащ-ротонда часів бідермайєру (С. Тегін); шеміз, брюки-галіфе на кокетці, камзоли, бікорни часів ампіру (О. Ворожбит і Т. Земскова, С. Бизов, О. Даць), гусарський доломан (В. Анісімов).

Виявлено поширення у вітчизняному дизайні одягу кінця XX – початку XXI ст. історизму у його широкому розумінні, заснованого на творчій інтерпретації артефактів і костюмів традиційних і східних культур (Л. Пустовіт, В. Анісімов, В. Гресь, С. Тегін, О. Залевський та ін.).

Продемонстровано, що частина історично інспірованих творчих рішень в сучасному українському дизайні одягу є вторинними щодо постмодерністських творчих знахідок у світовому дизайні попередніх десятиліть. Аргументовано, що перспективним вектором розвитку українського дизайн-історизму є уникнення пасивного наслідування «імпортованим» постмодерністським зразкам, інтертекстуальне осмислення історичного матеріалу та синтез світового досвіду і національних стильових форм.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Галудзіна-Горобець В. І. Історизм у пошукових стратегіях українських Будинків моделей одягу та доробку вітчизняних дизайнерів другої половини ХХ ст. *ARTand DESIGN*. Київ : КНУТД, 2018. Вип. 4. С. 40–51.
2. Галудзіна-Горобець В. І. Історизм у дизайні одягу другої половини ХХ- початку ХХІ ст.: теоретико-методологічний аспект. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. Львів, 2018. Вип. 38. С. 93–111.

Статті в українських наукових фахових виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз

3. Галудзіна-Горобець В. І. Соціокультурні, естетичні і художньо-проектні передумови поширення історизму в дизайнерських практиках 1950-1970-х рр. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку* : зб. наук. пр. Рівне : Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, 2018. Вип. 26. С. 22–30.
4. Галудзіна-Горобець В. І. Творчість John Galliano та постмодерністські інспірації історизму в дизайні одягу кінця ХХ – початку ХХІ століття. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*. Харків : ХДАМ, 2019. № 2. С. 7–16.
5. Галудзіна-Горобець В. І. Образно-стильова специфіка та тенденції розвитку історизму у творчості провідних світових дизайнерів і Будинків Мод 1950-1970-х років. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*. Харків : ХДАМ, 2018. Вип. 5. С. 16–24.

Опубліковані праці апробаційного характеру

6. Галудзіна-Горобець В. І. Естетичні пріоритети постмодернізму як чинник становлення історизму в дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.: історіографічний аспект. *Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»*, (м. Переяслав-Хмельницький 20 верес. 2018 р.). Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 44. С. 32–35.
7. Галудзіна-Горобець В. І. Проблема історизму у дизайні одягу в науковому дискурсі другої половини ХХ - початку ХХІ ст. *XXXIX Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»*, (м. Переяслав-Хмельницький 28 верес. 2018 р.). Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 39. С. 146–156.
8. Галудзіна-Горобець В. І. Сценічні костюми Галини Забашти у контексті розвитку історизму в українському дизайні одягу другої половини ХХ - початку ХХІ ст. *Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»*,

(м. Переяслав-Хмельницький 26 жовт. 2018 р.). Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 40. С. 215–217.

9. Галудзіна-Горобець В. І. Історичні ремінісценції в колекціях авторського одягу Людмили Семикіної в контексті розвитку історизму в дизайні одягу другої половини ХХ - початку ХХІ ст. *Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»*, (м. Переяслав-Хмельницький 31 січ. 2019 р.). Переяслав-Хмельницький, 2019. Вип. 43. С. 234–238.

10. Галудзіна-Горобець В. І. Рокайльні мотиви у стилі New Look: трансмісія культурних кодів. *Міжнародна наукова конференція «Шості Платонівські читання»*, Київ, 2019. Вип. 6. С. 72.

11. Галудзіна-Горобець В. І. Творчість Ann Demeulemeester у контексті «Постмодерністського еклектичного історизму» у дизайні одягу кінця ХХ – початку ХХІ ст. *Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»*, (м. Переяслав-Хмельницький 27 квіт. 2019 р.). Переяслав-Хмельницький, 2019. Вип. 46. С. 133–136.

АНОТАЦІЯ

Галудзіна-Горобець В. І. Історизм у дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.: генеза, динаміка, стильові особливості. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.07 – дизайн. – Київський національний університет культури і мистецтв, Міністерство культури України, Київ, 2019.

Дисертація є першим комплексним дослідженням історизму у дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст. в аспекті генези, динаміки і стильових особливостей. Теоретико-методологічною основою аналізу та узагальнення емпіричного матеріалу слугують дефініції історизму у вузькому і широкому розумінні та визначення його специфіки в досліджуваній період.

В дисертації виявлено соціокультурні, ціннісно-світоглядні, естетичні та власне дизайнерські передумови і шляхи становлення історизму в дизайні одягу 1950-х – 1970-х рр., проаналізовано зародження історизуючих тенденцій у творчості провідних дизайнерів і Будинків Мод у рангових групах haute couture і prêt-à-porter. На основі аналізу якнайширшого кола візуальних матеріалів охарактеризовано образно-стильові особливості «постмодерністського еклектичного історизму» 1980–2000-х рр. Досліджено актуальні тенденції еволюції історизму та вплив на історично інспіровані пошуки дизайнерів світоглядних та естетичних засад постмодернізму. Охарактеризовано синергію історичного і національного векторів стилетворення в українському дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Ключові слова: історизм в дизайні одягу, історичні художні стилі, історичний костюм, естетика постмодернізму, еклектизм, іронічна інтерпретація традицій, цитування, стилізація, асоціативне осмислення історичних джерел, деконструкція, необароко, полістилізм, постмодернізм.

АННОТАЦИЯ

Галудзина-Горобец В. И. Историзм в дизайне одежды второй половины XX – начала XXI вв.: генезис, динамика, стилистические особенности. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата искусствоведения по специальности 17.00.07 – дизайн. – Киевский национальный университет культуры и искусств Министерства культуры Украины. – Киев, 2019.

Диссертация является первым комплексным исследованием историзма в дизайне одежды второй половины XX – начала XXI вв. в аспекте генезиса, динамики и стилистических особенностей. Теоретико-методологической основой анализа и обобщения эмпирического материала являются дефиниции историзма в узком и широком значении и определение его специфики в исследуемый период.

В диссертации определены социокультурные, ценностно-мировоззренческие, эстетические и собственно дизайнерские предпосылки и пути становления историзма в дизайне одежды 1950-х – 1970-х гг., проанализировано зарождение историзирующих тенденций в творчестве ведущих дизайнеров и Домов Мод в ранговых группах haute couture и prêt-à-porter. На основании анализа наиболее полного корпуса визуальных материалов охарактеризовано образно-стилистические особенности «постмодернистского эклектического историзма» 1980–2000-х гг. Исследованы актуальные тенденции эволюции историзма и влияние на исторически детерминированные поиски дизайнеров мировоззренческих и эстетических принципов постмодернизма. Охарактеризована синергия исторического и национального векторов стилеобразования в украинском дизайне одежды второй половины XX – начала XXI вв.

Ключевые слова: историзм в дизайне одежды, исторические художественные стили, исторический костюм, эстетика постмодернизма, эклектизм, ироническая интерпретация традиций, цитирование, стилизация, ассоциативное осмысление исторических источников, деконструкция, необароко, полистилизм, постмодернизм.

SUMMARY

Victoria Galudzina-Horobets. Historicism in the design of clothing of the second half of the XX - beginning of the XXI century: genesis, dynamics, stylistic features. - On the rights of the manuscript.

Thesis for the degree of candidate of art studies in specialty 17.00.07 – design. – Kiev National University of Culture and Arts. Kyiv, 2019.

The thesis is the first comprehensive study of historicism in the design of clothing of the second half of the XX - beginning of the XXI century in the aspect of genesis, dynamics and stylistic peculiarities. Theoretical and methodological basis for the analysis and synthesis of empirical material is the definition of historicism as a coherent creative study of multiple artistic styles of the past and contemporary

costumes (narrow understanding) or devoid of stylistic certainty of historical sources (broad understanding) with the purpose of solving actual artistic and design tasks.

Based on the analysis of the leading world designers works, it was established that the main directions of updating historical sources in the design of clothing from the 1950s and 1970s became creative interpretation of forms, silhouette, construction, to a lesser extent, the decor of the historic costume of Rococo and Neo-rococo combined with the rebirth of the aesthetics of Belle époque in the style of "New Look" (1950s - the first half of the 1960s); reflection in the work of one designer of multiple historical inspirations of the Middle Ages, Renaissance, Rococo, Empire, consistent with current trendy trends and subject to the author's concept of form (1950s - first half of 1960s); ironic game combination ironic game complex, inspired by the artistic practice of early postmodernism, in one collection or model of elements of historical costumes of different eras, ethno, retro, modern forms, silhouette, elements of decoration on the basis of aesthetically motivated dialogue, synthesis or contrast-conflict (the end of the 1960s - 1970s).

It was argued that it is possible to outline the 1980s and 2000s as an independent stage in the development of design-historicism, marked by consistent integration into the design creativity of the principles of the aesthetics of postmodernism. On the material of the collections of leading world designers, it was found that features of historicism in design of clothes of 1980-2000-ies. became actualization of the experience of the whole world culture; ironic citation and parody interpretation of traditions; an arcade game, an eclectic mix of costume elements of different eras in one collection or model; an eclectic mix of costume elements of different eras in one collection or model; intertextuality; synthesis or contrasting comparison of historical, retro and ethnomotives, elements of historical costume, actual and classical forms; application in the processing of historical sources, along with traditional methods of clothing design methods of deconstruction, inversion, etc.

Based on a detailed analysis of leading world designers works, it was found that the main source of historically inspired design searches of the 1980s and 2000s. became historical costumes of the XVIII – XIX centuries, to a lesser extent – historical costumes of the Ancient East, the Middle Ages, the Renaissance, the XVI century.

It was argued that the initial integration of aesthetic installations of post-modernism, reflected in a more holistic, based on cultural dialogue, comprehension of historical artistic styles and their contemporary costumes, acquired an important role in the evolution of historicism in the modern design of clothing.

It was proved that the synergy between the historical and national vectors of stylisation, reflected in the development of "historical ethnics" and combined elements of European historical costumes of different epochs with Baroque as a dominant of national sensation is feature of historicism in the national design of clothing.

Key words: historicism in design of clothes, historical artistic styles, historic costume, aesthetics of postmodernism, eclecticism, ironic interpretation of traditions, quotation, stylization, associative comprehension of historical sources, deconstruction, Neo-Baroque, polystylism, postmodernism.

Підп. до друку 27.05.2019. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір др. апарат.
Друк офсетний. Обл.-видав. арк. 0,9. Зам. 46. Тираж 100.

Видавець і виготовлювач

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
01015, м. Київ, вул. Лаврська, 9.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
ДК № 3953 від 12.01.2011.